

Interessant is dat Bavinck, hoezeer ook als theoloog tastend naar wijder horizon, toch in eerste instantie bereid was op het hem door de (toen) kerkelijke hoogleraar Johannes Gerhardus Rijk Acquoy (1829-1896) gesuggereerde onderwerp te promoveren<sup>7</sup>. Hij bleef in Leiden een overtuigd volgeling van de Afscheiding, die tijdens een dispuutcollege eens zelf zeer emotioneel zijn kerkelijk standpunt verdedigde.<sup>8</sup> Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Evenzeer is interessant dat Scholten dit onderwerp voor Bavinck wilde reserveren. Blijkbaar had hij fiducia in diens wetenschappelijke objectiviteit.

In zijn brieven aan Snouck sprak Bavinck over Scholten met iets van gedistantieerd respect. Hoe hij over Scholtens colleges dacht wordt niet geheel duidelijk. Hepp schetst in zijn Bavinck-biografie een wel erg somber beeld van Scholtens onderwijs in diens latere jaren. De briefwisseling bevestigt echter dit beeld niet zonder meer. Aardig is een passage uit een brief van 30 december 1876, door Bavinck tijdens de kerstvacantie vanuit Kampen geschreven: 'De schildering die gij geeft... van Scholtens college', dat Bavinck niet had kunnen bijwonen, 'deed me watertanden en berouw hebben over mijn vroeg weggaan' (30v). Tijdens dezelfde vacantie las hij het door hem gemaakte collegedictaat 'Theologia biblica NT' van Scholten door, waarin hij nu meer orde ontdekte dan toen hij de colleges hoorde (31). Bavinck is op 10 juni 1880 'cum laude' bij Scholten gepromoveerd, ruim een jaar na het doctoraal examen (4 april 1879). Het promotieonderwerp werd echter niet de Afscheiding, maar de ethiek van Zwingli<sup>9</sup>. Naar hij aan Snouck schreef, had hij het onderwerp 'na veel weifelen' gekozen; aanvankelijk trok het hem niet bijzonder, maar onder bewerking viel het mee, 'en het werpt veel meer vrucht af dan de "Afscheiding"' (17 november 1879; 60). Zijn belangstelling ging meer uit naar de dogmatiek en wat daarmee verband hield dan naar de kerkgeschiedenis. Scholten speelde overigens als promotor een geringe rol; hij liet de begeleiding in hoofdzaak over aan Abraham Kuenen (1828-1891), die naast het Oude Testament ook de ethiek doceerde en die hem in eerste instantie op de ethiek van Zwingli gewezen had. Over Scholten schreef Bavinck in dit verband:

Toen ik eenigen tijd geleden hem schreef dat ik de ethiek van Zwingli behandelen zou indien hij het goedkeurde, antwoordde

7. Zie *Een Leidse vriend-schap*, 48 n.l.

8. Zie hiervoor Hepp, 60.

9. *De ethiek van Ulrich Zwingli*, Kampen 1880.